

หลักสูตร: ESG & Carbon Footprint

(ESG and Carbon Footprint for Business)

รหัสหลักสูตร: F03-ECF

บทนำ (Introduction)

อีเมลจากลูกค้าต่างประเทศมาถึงในเช้าวันธรรมดาขอข้อมูลการปล่อยคาร์บอนขององค์กรและของสินค้าที่ส่งไปเมื่อไตรมาสที่แล้ว ภายในสามสัปดาห์ ในที่ประชุมเช้าวันนั้นทุกฝ่ายมองหน้ากัน เพราะไม่มีแผนกใดตอบคำถามนี้ได้ครบด้วยตัวเอง

สิ่งที่เปลี่ยนไปคือ ESG ไม่ใช่เรื่องภาพลักษณ์อีกต่อไป แต่กลายเป็นเงื่อนไขทางการค้า ทั้งกลไก CBAM ของสหภาพยุโรป ข้อกำหนดจากบริษัทแม่ และเกณฑ์คัดเลือกคู่ค้าของลูกค้ารายใหญ่ ล้วนกำหนดให้ต้องรายงานตัวเลขให้ได้และตัวเลขชุดเดียวกันนั้นกระจายอยู่ที่องค์กร ค่าไฟและเชื้อเพลิงอยู่ที่วิศวกรรมและซ่อมบำรุง ข้อมูลการผลิตอยู่ที่โรงงาน ยอดซื้อรายหมวดอยู่ที่บัญชี การเดินทางอยู่ที่ทรัพยากรบุคคล ส่วนก้อนที่ใหญ่ที่สุดอย่าง Scope 3 อยู่ในซัพพลายเชน

หลักสูตรนี้จึงออกแบบให้ทั้งองค์กรเรียนไปด้วยกัน ตั้งแต่การอ่านกฎหมายเพื่อให้รู้ว่าข้อใดกระทบเราแล้ว การวางบัญชีคาร์บอนให้ถูกตั้งแต่ต้น การกำหนดว่าใครถือข้อมูลอะไรและส่งต่อกันด้วยจังหวะใด ไปจนถึงการจัดทำรายงาน ตั้งเป้าลดคาร์บอน และวาง Roadmap 12 เดือนที่น่ากลับไปเสนอผู้บริหารได้ทันที

วัตถุประสงค์ (Learning Objectives)

- **Regulatory Landscape:** เพื่อให้เข้าใจว่าข้อกำหนดด้าน ESG ข้อใดกระทบองค์กรของตนแล้ว และข้อใดยังเป็นเรื่องของอนาคต
- **Carbon Accounting Foundation:** เพื่อให้วางบัญชีคาร์บอนระดับองค์กรได้ถูกต้อง ตั้งแต่การกำหนดขอบเขตองค์กร การแยก Scope 1-2-3 และการตั้งปีฐาน
- **Cross-Functional Data Ownership:** เพื่อให้ระบุได้ว่าข้อมูลแต่ละชุดอยู่ที่แผนกใด ใครเป็นเจ้าของ และจะส่งต่อกันด้วยจังหวะใด
- **Carbon Calculation:** เพื่อให้คำนวณการปล่อยคาร์บอนจากข้อมูลที่องค์กรมีอยู่จริงได้ พร้อมบันทึกสมมติฐานให้ผ่านการทวนสอบ
- **Report and Roadmap:** เพื่อให้จัดทำรายงาน ตั้งเป้าหมายลดคาร์บอน และวางแผน 12 เดือนที่องค์กรลงมือทำได้จริง

กลุ่มเป้าหมาย (Target Participants)

ผู้บริหารและเจ้าของธุรกิจที่ต้องตัดสินใจเรื่องความยั่งยืน, ทีม ESG และความยั่งยืนขององค์กร, ผู้จัดการโรงงาน ฝ่ายผลิต วิศวกรรมและซ่อมบำรุง, ฝ่ายความปลอดภัย คุณภาพและสิ่งแวดล้อม (QSHE), ฝ่ายบัญชีและการเงินที่ถือข้อมูลค่าใช้จ่าย, ฝ่ายทรัพยากรบุคคลในส่วนข้อมูลด้านสังคม, ฝ่ายขายและส่งออกที่ถูกลูกค้าร้องขอข้อมูล รวมถึงฝ่ายจัดซื้อและซัพพลายเชน

ผู้ที่ต้องการลงลึกเฉพาะงานจัดซื้อ ทั้งการตั้งเกณฑ์คัดเลือกผู้ขายสีเขียว การตรวจประเมินและพัฒนาคู่ค้า และการจัดซื้อแบบหมุนเวียน ดูหลักสูตร E06 การคัดเลือกและพัฒนาคู่ค้าสีเขียว

บรรยายโดย (Lead Instructor)

อ.ศุภโชค โชติสถิตกุล

ประสบการณ์กว่า 20 ปี ในงาน Procurement, Supply Chain และ Business Management ครอบคลุมอุตสาหกรรมการผลิต ก่อสร้าง อาหาร และอสังหาริมทรัพย์ เชี่ยวชาญการพัฒนาระบบจัดซื้อ การบริหารซัพพลายเชน และการประยุกต์ใช้ AI เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงาน ถ่ายทอดองค์ความรู้จากประสบการณ์การทำงานจริงในภาคธุรกิจ

รูปแบบการอบรม (Training Format)

จัดอบรมในรูปแบบ Onsite (ในห้องอบรม) เน้นการบรรยาย กรณีศึกษา การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และ Workshop เพื่อให้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการทำงานได้จริง

หัวข้อการสัมมนา (Course Topics) 09.00 - 16.00 น.

Module 1: ESG ที่กลายเป็นเงื่อนไขทางการค้า

- **ภูมิทัศน์ข้อกำหนด:** CBAM, CSRD, EUDR, GHG Protocol, ISO 14064 และ Thailand Taxonomy — อะไรที่มีผลกับองค์กรของเราแล้ว และอะไรยังเป็นเรื่องของอนาคต
- **E-S-G ที่ผู้ตรวจถามจริง:** ไม่ใช่แค่คาร์บอน แต่รวมถึงแรงงานเป็นธรรม สิทธิมนุษยชน ความปลอดภัย และธรรมาภิบาล ซึ่งข้อมูลกระจายอยู่หลายแผนก
- **CFO และ CFP:** ความต่างระหว่าง Carbon Footprint for Organization และ Carbon Footprint of Product และเลือกใช้เมื่อใด
- **Scope 1-2-3:** การแยกขอบเขตให้ถูกตั้งแต่ต้น เพราะแยกผิดหนึ่งครั้งคือคำนวณผิดทั้งระบบ

- **ต้นทุนของการไม่ทำ:** การสูญเสียคำสั่งซื้อ การถูกตัดออกจากรายชื่อคู่ค้า ภาวะค่าธรรมเนียมที่ปลายทาง และผลต่อการเข้าถึงแหล่งทุน

Module 2: Carbon Accounting Foundation — วางบัญชีคาร์บอนขององค์กรให้ถูกต้องตั้งแต่ต้น

- **GHG Protocol และ ISO 14064-1:** มาตรฐานที่ใช้อ้างอิงจริง และความเชื่อมโยงกับการทวนสอบโดยหน่วยงานภายนอก
- **Organizational Boundary:** การกำหนดขอบเขตองค์กรแบบ Operational Control เทียบกับ Equity หรือ Financial Control และผลต่อตัวเลขที่รายงาน
- **Activity Data:** การระบุว่าต้องเก็บข้อมูลกิจกรรมอะไรบ้าง และอยู่ในเอกสารชุดไหนขององค์กร ตั้งแต่ใบแจ้งหนี้ค่าไฟฟ้า ใบส่งน้ำมัน บันทึกเดิมสารทำความเย็น ไปจนถึงรายงานการผลิต
- **Emission Factor:** การเลือกค่าสัมประสิทธิ์การปล่อยที่เหมาะสม ทั้งค่าขององค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก (TGO) และแหล่งอ้างอิงสากล
- **Base Year และ Recalculation:** การตั้งปีฐานและหลักการปรับฐานเมื่อโครงสร้างองค์กรหรือข้อมูลเปลี่ยน
- **Data Quality:** การจัดระดับคุณภาพข้อมูลและการบันทึกสมมติฐาน เพื่อให้ตัวเลขผ่านการทวนสอบ

Module 3: Cross-Functional Carbon Data — ใครในองค์กรถือข้อมูลอะไร

- **แผนที่ข้อมูลรายแผนก:** วิศวกรรมและซ่อมบำรุง (เชื้อเพลิง ไอน้ำ สารทำความเย็น ฝ้ายผลิต (ปริมาณผลิตและของเสีย) อาคารสถานที่ (ไฟฟ้า น้ำ ขยะ) บัญชีและการเงิน (ยอดซื้อรายหมวดและค่าเดินทาง) ทรัพยากรบุคคล (การเดินทางของพนักงาน) โลจิสติกส์ (การขนส่ง) และจัดซื้อ (ข้อมูลจากคู่ค้า)
- **Scope 3 ทั้ง 15 หมวด:** หมวดที่องค์กรไทยมักเข้าข่ายจริง และหมวดที่ตัดออกได้พร้อมเหตุผลที่ใช้ชี้แจงผู้ทวนสอบได้
- **Scope 3 หมวดที่ 1 คือก้อนใหญ่ที่สุด:** เหตุผลที่สินค้าและบริการที่จัดซื้อครองสัดส่วนสูงสุดขององค์กร และบทบาทของฝ่ายจัดซื้อในการเก็บข้อมูลจากคู่ค้า
- **โครงสร้างทีมและ RACI:** ใครเป็นเจ้าของภาพ ใครส่งข้อมูล ใครตรวจ และใครอนุมัติ เพื่อไม่ให้งานไปกองอยู่ที่คนเดียว
- **Data Collection Calendar:** จัดหะเก็บข้อมูลรายเดือนและรายไตรมาส เพื่อไม่ต้องไล่เก็บย้อนหลังทุกครั้งทีใกล้กำหนดส่ง
- **Hotspot Analysis:** การจัดลำดับว่าจุดใดปล่อยมากที่สุด เพื่อเลือกลงแรงกับสิ่งที่คุ้มค่าก่อน

Module 4: จากตัวเลขสู่การลงมือ — รายงาน เป้าหมาย และ Roadmap องค์กร

- **GHG Inventory Report:** โครงสร้างรายงานและข้อมูลที่ต้องมี
พร้อมเอกสารและร่องรอยหลักฐานที่ผู้ทวนสอบมักขอดูเป็นอันดับแรก
- **ช่องทางการรายงาน:** การยื่นต่อองค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก (TGO) การเปิดเผยผ่าน 56-1 One Report ของบริษัทจดทะเบียน และการส่งข้อมูลถึงลูกค้าในสหภาพยุโรป
- **Reduction Target:** การตั้งเป้าลดคาร์บอนที่มีที่มา ทิศทาง Net Zero และ SBTi
พร้อมขอบเขตที่องค์กรขนาดกลางทำได้จริง
- **โครงการลดคาร์บอนที่คืนทุน:** พลังงานในอาคารและกระบวนการผลิต การขนส่ง บรรจุภัณฑ์ และการเปลี่ยนวัตถุดิบ
พร้อมวิธีคิดผลตอบแทน
- **ESG ในการคัดเลือกคู่ค้า:** หลักการฝังเกณฑ์ ESG ลงในการจัดหาและสัญญาในระดับนโยบาย
ส่วนรายละเอียดเชิงปฏิบัติของงานจัดซื้ออยู่ในหลักสูตร E06
- **Anti-Greenwashing:** ความเสี่ยงทางกฎหมายของการเคลมเกินจริง และแนวทางการสื่อสารที่ปลอดภัย
- **Roadmap 12 เดือน และ Disclosure Calendar:** ลำดับงานที่ทำได้จริงสำหรับองค์กรที่เพิ่งเริ่มจากศูนย์
พร้อมปฏิทินกำหนดเวลาการรายงานตามกฎหมายแต่ละฉบับ

กิจกรรมในหลักสูตร (Workshop)

หลักสูตรนี้ออกแบบให้มี Workshop เชิงปฏิบัติการ 4 กิจกรรมตลอดวัน ทุกกิจกรรมทำบนบริบทองค์กรของผู้เข้าอบรมเอง และออกแบบให้ทีมข้ามแผนกทำร่วมกันได้

- Scope Mapping — แยกกิจกรรมขององค์กรตนเองเข้า Scope 1-2-3
- Data Owner Map — ระบุว่าข้อมูลแต่ละชุดอยู่ที่แผนกใด ใครเป็นเจ้าของ และยังขาดชิ้นไหน
- Carbon Calculation — คำนวณ Scope 1, 2 และ Scope 3 หมวดที่ 1 จากชุดข้อมูลตัวอย่างพร้อมเฉลย
- 12-Month Roadmap — ร่างแผนขององค์กรตนเองเพื่อนำกลับไปเสนอผู้บริหาร

ประโยชน์ที่ผู้เข้าอบรมจะได้รับ (Key Benefits)

- ตอบคำถามลูกค้า บริษัทแม่ และผู้ถือหุ้นเรื่องคาร์บอนได้ด้วยตัวเลขที่มีที่มา
- รู้ว่าข้อมูลแต่ละชิ้นอยู่ที่แผนกใด และต้องขอจากใครด้วยจังหวะใด
- คำนวณ Scope 1, 2 และ 3 จากข้อมูลที่มีอยู่เรียบร้อยแล้ว โดยไม่ต้องรอรระบบใหม่
- มีโครงสร้างทีมและปฏิทินเก็บข้อมูล ที่ทำให้ปิดไปไม่ต้องเริ่มใหม่ทั้งหมด
- มี Roadmap 12 เดือนที่นำกลับไปเสนอผู้บริหารได้ทันที